

Sygn. akt II UK 219/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Gudowska

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku J. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 maja 2017 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w W.
z dnia 19 listopada 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2015 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w W., w sprawie z wniosku J. J. o wysokość emerytury, oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. z dnia 1 kwietnia 2015 r., zmieniającego decyzję organu rentowego z dnia 29 sierpnia 2014 r., odmawiającej wnioskodawcy prawa do przeliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia

1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm., dalej ustawa emerytalna) (pkt I), stwierdzając odpowiedzialność organu rentowego za opóźnienie w przyznaniu prawa do przeliczenia świadczenia (pkt II).

W ustalonym stanie faktycznym wnioskodawcy (ur. 10 sierpnia 1940 r.), decyzją z dnia 5 lipca 1996 r., na podstawie przepisów ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 1995 r. Nr 30, poz. 154 ze zm.) przyznano od dnia 1 marca 1996 r. emeryturę, której wypłatę zawieszono. Decyzją z dnia 28 sierpnia 1996 r. podjęto wypłatę emerytury od dnia 1 lipca 1996 r. Wnioskodawca wiek emerytalny 65 lat osiągnął w dniu 10 sierpnia 2010 r. i wtedy spełnił warunki do nabycia prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej, jednak nie złożył wówczas wniosku o przeliczenie świadczenia. W dniu 8 października 2012 r. wnioskodawca złożył wniosek o przeliczenie świadczenia w związku z ukończeniem 65 lat i kontynuowaniem zatrudnienia po nabyciu uprawnień emerytalnych. Decyzją z dnia 24 października 2012 r. przyznano wnioskodawcy emeryturę od dnia 1 października 2012 r., (od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek), zaś organ rentowy podjął wypłatę tej emerytury jako świadczenia korzystniejszego. Podstawę wymiaru świadczenia stanowiła podstawa wymiaru wcześniej przyznanej emerytury. Wnioskiem z dnia 4 sierpnia 2014 r. wnioskodawca zwrócił się do organu rentowego o ponowne przeliczenie przysługującej mu emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej.

Uwzględniając odwołanie wnioskodawcy, Sąd pierwszej instancji uznał, że wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki do ustalenia wysokości emerytury w oparciu o art. 55 ustawy emerytalnej: spełnił przesłanki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 ustawy, pozostawał w zatrudnieniu po osiągnięciu 65 lat i złożył wniosek o przyznanie emerytury w powszechnym wieku w dniu 8 października 2012 r., czyli po dniu 31 grudnia 2008 r. Sąd wskazał, powołując się na ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie, że jeżeli istnieje możliwość obliczenia emerytury przysługującej ubezpieczonemu po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego oraz gdy z wnioskiem o przyznanie emerytury wystąpił on po dniu 31 grudnia 2008 r., organ rentowy jest

zobowiązany obliczyć należne mu świadczenie emerytalne zarówno według dotychczasowych zasad zgodnie z art. 27 w związku z art. 53 ustawy emerytalnej, jak i według nowych zasad z art. 26 w związku z art. 55 ustawy, a następnie przyznać mu emeryturę w wyższej wysokości. Podkreślił, że w art. 55 chodzi nie o przyznanie kolejnej emerytury, lecz o obliczenie według innych zasad emerytury już nabytej po spełnieniu warunków określonych w art. 27 ustawy. Błędne jest zatem twierdzenie organu rentowego, że wnioskodawca wystąpił z wnioskiem przed 31 grudnia 2008 r., bowiem decyzją z dnia 28 sierpnia 1996 r. przyznano mu prawo do emerytury. W art. 55 chodzi o wystąpienie z wnioskiem po wskazanej w nim dacie o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym, niezależnie od wcześniej złożonych wniosków.

Apelację organu rentowego oddalił Sąd Apelacyjny w W. wyrokiem z dnia 19 listopada 2015 r., wskazując w uzasadnieniu wyroku, że prawo wnioskodawcy do przeliczenia emerytury według zasad dotyczących emerytur kapitałowych znajduje uzasadnienie w art. 55 ustawy emerytalnej, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2014 r., I UK 27/14 (niepublikowany). W ocenie Sądu Apelacyjnego, zasadnicze znaczenie dla zastosowania art. 55 ustawy emerytalnej ma utrzymywanie przez osobę w nim określonej statusu osoby ubezpieczonej (art. 4 ust. 13 ustawy), oraz stwierdzenie, że status ten zachowują osoby, które przeszły na emeryturę, jeżeli po przyznaniu prawa podlegają obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym (art. 13 i 14 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.). Podobnie stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z 7 listopada 2013 r., II UK 143/13 (OSNP 2014 nr 10, poz. 148), wskazując na obowiązek organu rentowego do obliczenia emerytury ubezpieczonemu, urodzonemu przed 1 stycznia 1949 r., spełniającemu warunki z art. 27 ustawy emerytalnej, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego oraz z wnioskiem o przyznanie emerytury wystąpił po 31 grudnia 2008 r., zarówno według dotychczasowych zasad (art. 27 w związku z art. 53 tej ustawy), jak i według nowych zasad (art. 26 w związku z art. 55 tej ustawy), a następnie przyznania emerytury w wyższej wysokości (art. 55 w związku z art. 100 ust. 1 tej ustawy). Sąd

Apelacyjny podzielił w całości powyższe stanowisko, oceniając, że nie ma przeszkód prawnych do ubiegania się o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym przez ubezpieczonych, którzy uprzednio nabyli już prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym i dodatkowo kontynuowali zatrudnienie po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, według zasad dotyczących wyliczania emerytur kapitałowych.

W skardze kasacyjnej od tego wyroku, zaskarżając go w całości, pełnomocnik organu rentowego zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 55 ustawy emerytalnej, przez przyznanie wnioskodawcy, mającemu prawo do emerytury górniczej, której wysokość była ustalana na podstawie art. 51 ustawy emerytalnej z zastosowaniem przeliczników górniczych, prawa do przeliczenia emerytury w oparciu o przepis art. 55 tej ustawy.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości jak i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku jak i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania. Ponadto wniósł na podstawie art. 415 k.p.c. o wydanie orzeczenia o zwrocie wypłaconego wnioskodawcy świadczenia emerytalnego, obliczonego zgodnie z zaskarżonym wyrokiem i wypłaconego wnioskodawcy za okres od dnia 1 sierpnia 2014 r. do dnia 29 lutego 2016 r. oraz orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma usprawiedliwionych podstaw.

Trzeba wstępnie przypomnieć, że zgodnie z art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania, będąc związanym ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. W okolicznościach sprawy oznacza to, że nie jest kwestionowane ustalenie, że wnioskodawcy - decyzją organu rentowego z dnia 5 lipca 1996 r. - przyznano od dnia 1 marca 1996 r. dochodzoną emeryturę na podstawie przepisów ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym

górników i ich rodzin przyznano. Wypłatę tego świadczenia zawieszono, a wypłatę emerytury podjęto od dnia 1 lipca 1996 r. na podstawie decyzji z dnia 28 sierpnia 1996 r. Nie jest też kwestionowane stwierdzenie, że wnioskodawca osiągnął tzw. powszechny wiek emerytalny (65 lat) w dniu 10 sierpnia 2010 r., spełniając już wówczas warunki do nabycia prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej, jednak nie złożył wtedy wniosku o przeliczenie świadczenia. Mimo otrzymania emerytury wnioskodawca w dalszym ciągu pozostawał w zatrudnieniu i objęty był z tego tytułu ubezpieczeniem społecznym, zaś decyzją z dnia 24 października 2012 r. organ rentowy przyznał mu emeryturę „na podstawie Ustawy z 17.12.1998 r. (...)” od dnia 1 października 2012 r., przy której obliczaniu uwzględniono „okresy pracy górniczej”. W dniu 4 sierpnia 2014 r. wnioskodawca złożył wniosek o przeliczenie emerytury na zasadach określonych w art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej (emeryturę kapitałową). W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego, w tym zwłaszcza w uchwale z dnia 4 lipca 2013 r., II UZP 4/13 (OSNP 2013 nr 21-12, poz. 257), na którą zwrócił również uwagę Sąd Apelacyjny, przyjęto, że ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od tego czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Jeżeli więc nie może być kwestionowana możliwość kilkakrotnego przechodzenia na emeryturę, przepis art. 55 ustawy emerytalnej należy rozumieć jako przyznający prawo do złożenia wniosku o wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym jeżeli ubezpieczenie było kontynuowane po osiągnięciu wieku 65 lat dla mężczyzn, a wniosek został złożony po dniu 31 grudnia 2008 r. niezależnie od faktu uzyskania przez te osoby emerytury wcześniejszej (art. 32 ustawy) lub w niższym wieku emerytalnym (art. 29 ustawy) – por. także m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2013 r., II UK 424/12, LEX nr 1341674, 4 września 2013 r., II UK 23/13, OSNP 2014 nr 6, poz. 85, 7 listopada 2013 r., II UK 143/13, OSNP 2014 nr 10, poz. 148 i z 18 września 2014 r., I UK 27/14, LEX nr 1537287 – te dwa ostatnio wymienione, powołał także Sąd Apelacyjny w skarżonym wyroku.

Wynika to wyraźnie z treści art. 55 ustawy emerytalnej, w którym uprawnienie do obliczenia emerytury „na podstawie art. 26”, przewiduje się dla ubezpieczonego „spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenie emerytalne (...) po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r. (...)”.

Pozwala to na wyrażenie stanowiska, że art. 55 ustawy emerytalnej ma zastosowanie również do emeryta, który spełnił warunki wymienione w tym przepisie (a więc kontynuował ubezpieczenie po osiągnięciu wieku 65 lat - mężczyźni, a z wnioskiem o przyznanie emerytury wystąpił po dniu 31 grudnia 2008 r.), niezależnie od tego na jakiej podstawie przyznano mu prawo do emerytury i przyjęto podstawę jej obliczenia, nie ma więc podstaw prawnych do wyłączenia z tych kategorii ubezpieczonych, którzy mają przyznane prawo do świadczenia w oparciu o przepisy Rozdziału 3a ustawy, regulującego „Emerytury górnicze”.

Potwierdza to także systematyka ustawy emerytalnej. Przepis art. 55 ustawy zawarty został w jej Rozdziale 4 zatytułowanym „Ustalanie wysokości emerytur, o których mowa w art. 27-50e”, a więc obejmującym również emerytury przyznawane na podstawie przepisów Rozdziału 3a ustawy, regulującego „Emerytury górnicze”.

Gdy więc zarzuty skargi nie były uzasadnione, należało orzec jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

r.g.